

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR.411.002.04.2021

Pan
Marcin Ratułowski
Wójt Gminy Czarny Dunajec
ul. J. Piłsudskiego 2
34-470 Czarny Dunajec

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/21/002 – Realizacja zadań dotyczących odbioru nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych przez wybrane gminy województwa małopolskiego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy Czarny Dunajec, ul. J. Piłsudskiego 2, 34-470 Czarny Dunajec (Urząd lub Gmina)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Andrzej Ratułowski, Wójt Gminy Czarny Dunajec od 22 listopada 2018 r. (Wójt)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Przygotowanie Gminy do realizacji zadań w zakresie gospodarki ściekowej, w odniesieniu do właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe i przydomowe oczyszczalnie ścieków.2. Egzekwowanie realizacji obowiązków przez właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe i przydomowe oczyszczalnie ścieków oraz monitorowanie częstotliwości ich opróżniania.3. Kontrola realizacji obowiązków przez podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości.4. Realizacja wniosków pokontrolnych po kontroli P/18/076 – Przestrzeganie zasady zrównoważonego rozwoju w gospodarowaniu zasobami wodnymi w gminach turystycznych.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2021. Badania kontrolne mogły dotyczyć również działań wcześniejszych, jeśli miały one związek z zakresem przedmiotowym kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontroler	Szymon Stokłosa, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/114/2021 z 21 października 2021 r.

(akta kontroli str.1-4)

¹ Dz. U. z 2021 r., poz. 1200 ze zm., dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia realizację przez Gminę Czarny Dunajec zadań związanych z odbiorem nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Gmina nie była w pełni przygotowana pod względem organizacyjnym do zadań związanych z odbiorem nieczystości ciekłych. Obowiązki i zasady postępowania uregulowano wprawdzie w Regulaminie organizacyjnym Urzędu³ oraz Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Czarny Dunajec⁴, jednak pracownicy zobowiązani do ich realizacji, wykonywali je w ograniczonym zakresie, a część zadań nie została nikomu przypisana. Ponadto pracownicy przekazywali sobie obowiązki na ustne polecenie kierownika, a zakresy ich czynności nie były aktualizowane i dostosowywane do faktycznie wykonywanych zadań.

Gmina nie dołożyła należytej staranności do rzetelnej realizacji zadań wynikających z ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁵ i ww. Regulaminów. Prowadzona w Urzędzie ewidencja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków była nierzetelna, gdyż nie zawierała podstawowych informacji (danych) niezbędnych do realizowania jej celu, ponadto prowadzono ją w sposób rozproszony, utrudniający korzystanie z tego narzędzia. W żadnym przypadku spośród 3822 zbiorników ujętych w ewidencji nie wprowadzono danych z zakresu:

- posiadania przez właścicieli zamieszkałych nieruchomości umów lub rachunków potwierdzających opróżnianie zbiornika i wywozu nieczystości;
- kontroli częstotliwości wykonywania tych czynności;
- ilości osób zamieszkujących daną nieruchomość;
- pojemności zbiornika.

Tym samym Gmina nie zapewniła sobie niezbędnych danych do wykonywania zadań określonych w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 2 ucpg.

Urząd nie posiadał również informacji o sposobie gromadzenia i usuwania nieczystości ciekłych z 1023 nieruchomości, których nie uwzględniono w ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, a które nie były podłączone do sieci kanalizacji sanitarnej.

Nierzetelnie i nieskutecznie realizowano, wynikający z art. 6 ust. 5a ucpg, obowiązek kontrolowania posiadania umów w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych oraz dowodów uiszczenia opłat za te usługi. W badanym okresie Gmina nie planowała kontroli prawidłowości opróżniania zbiorników bezodpływowych, ograniczając się w zasadzie do weryfikacji skarg mieszkańców Gminy. W latach 2020-2021 skontrolowano zaledwie dziewięć nieruchomości w zakresie prowadzonej gospodarki ściekowej, a informacji uzyskanych w toku tych kontroli nie uwzględniono w ewidencji. W konsekwencji władze Gminy nie posiadały faktycznej wiedzy na temat sposobu i częstotliwości

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Regulamin organizacyjny Gminy Czarny Dunajec został wprowadzony Zarządzeniem Wójta Gminy Nr 181/2019 z 10 września 2019 r. i obowiązywał od 1 października 2019 r., zmieniony Zarządzeniem Wójta Gminy Nr 46/2020 z dnia 20 marca 2020 r., Zarządzeniem Nr 141/2020 z dnia 31 lipca 2020 r., Zarządzeniem Nr 168/2020 z dnia 16 września 2020 r., Zarządzeniem Nr 18/2021 z dnia 25 stycznia 2021 r., Zarządzeniem Nr 86/2021 z dnia 11 maja 2021 r. oraz Zarządzeniem Nr 160/2021 z dnia 15 września 2021 r., dalej: *Regulamin organizacyjny*.

⁴ Przyjęty Uchwałą Rady Gminy Czarny Dunajec Nr XI/119/2019 z 30 września 2019 r. w sprawie przyjęcia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Czarny Dunajec, dalej: *Regulamin*.

⁵ Dz. U. z 2021 r. poz. 888 ze zm., dalej: *ucpg*.

opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz sposobu pozbywania się osadów ściekowych z przydomowych oczyszczalni ścieków przez właścicieli nieruchomości.

Gmina nie była przygotowana do przeprowadzania tzw. zastępczego wywozu nieczystości ciekłych, przez co nie była gotowa do wydawania z urzędu decyzji o zastępczym wywozie tych nieczystości, na podstawie art. 6 ust. 6 i 7 ucpg.

Egzekwowano wprawdzie obowiązki sprawozdawcze od koncesjonowanych firm wywożących nieczystości ciekłe, przy czym nie wszystkie sprawozdania były kompletne, a Gmina nie podejmowała działań w celu ich weryfikacji i uzupełnienia. Ponadto nie wykorzystywano informacji zawartych w ww. sprawozdaniach w celu identyfikacji nieruchomości, z których nie wywożono nieczystości ciekłych, mimo, iż wskazywały one, że ponad 90% właścicieli nieruchomości nie realizuje tego obowiązku.

W ocenie NIK stan realizacji przez Gminę jednego z dwóch wniosków po przeprowadzonej w 2018 r. kontroli *Przestrzeganie zasady zrównoważonego rozwoju w gospodarowaniu zasobami wodnymi w gminach turystycznych*, który dotyczył prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, należy uznać za niezadowolający.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowe kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie Gminy do realizacji zadań gospodarki ściekowej, w odniesieniu do właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe i przydomowe oczyszczalnie ścieków

Opis stanu faktycznego

1.1. W okresie objętym kontrolą, zadania związane z gospodarką ściekami, wytworzonymi w nieruchomościach nieprzyłączonych do zbiorczej sieci kanalizacyjnej Gmina realizowała we własnym zakresie, za wyjątkiem uprawnionych podmiotów zewnętrznych odbierających ścieki ze zbiorników bezodpływowych i osady z przydomowych oczyszczalni ścieków.

Zgodnie z Regulaminem organizacyjnym zadania utrzymania porządku i czystości na terenie Gminy realizował Referat Komunalny (Referat), w tym:

- nadzór nad przestrzeganiem przez właścicieli nieruchomości obowiązków wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w Gminie dotyczących pozbywania się ścieków i innych nieczystości;
- prowadzenie wymaganych rejestrów i ewidencji, w tym obejmujących zbiorniki bezodpływowe, przydomowe oczyszczalnie ścieków;
- współdziałanie z przedsiębiorstwem odpowiedzialnym za zarządzanie siecią kanalizacyjną w zakresie przyłączenia się mieszkańców do sieci kanalizacyjnej;
- powadzenie spraw związanych z wydawaniem zezwoleń na opróżnianie i wywóz ścieków⁶.

(akta kontroli str. 42-107, 217-226, 234-235)

Realizacja zadań związanych przeprowadzaniem wizji terenowych i kontroli, wykonywanych w ramach nadzoru nad przestrzeganiem przez właścicieli nieruchomości obowiązków wynikających z ucpg, w tym pozbywania się ścieków

⁶ Od 1 października 2019 r. do 3 sierpnia 2020 r. zgodnie z Regulaminem zadania z zakresu powadzenie spraw związanych z wydawaniem zezwoleń na opróżnianie i wywóz ścieków należały do Referatu Geodezji i Ochrony Środowiska., zmiana wprowadzona Zarządzeniem Wójta Gminy Nr141/2020 z dnia 31 lipca 2020 r.

i innych nieczystości przypisano w zakresach czynności trzem pracownikom Referatu Komunalnego. Ponadto poszczególnym pracownikom Referatu przypisano w zakresach czynności następujące obowiązki:

- 1) pracownikowi zatrudnionemu na stanowisku inspektora ds. komunalnych, powierzono prowadzenie wymaganych rejestrów i ewidencji dotyczących zbiorników bezodpływowych. Pracownik wyjaśnił, że w kontrolowanym okresie nie prowadził ww. ewidencji, ponieważ od początku 2020 r. w związku z wprowadzeniem nowego systemu gospodarowania odpadami nie był w stanie realizować tych obowiązków. Zadania w zakresie ewidencji i rejestrów nieczystości ciekłych przejął na polecenie kierownika Referatu jeden z dwóch podinspektorów;
- 2) pracownikowi zatrudnionemu na stanowisku podinspektora ds. komunalnych powierzono podejmowanie czynności związanych z egzekwowaniem obowiązku przyłączania się mieszkańców do sieci kanalizacyjnej;
- 3) pracownikowi zatrudnionemu na stanowisku podinspektora ds. komunalnych powierzono prowadzenie spraw związanych z egzekwowaniem obowiązku przyłączania się mieszkańców do sieci kanalizacyjnej oraz wydawaniem zezwoleń na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych, w tym opracowywanie zgodnie z ustawą wymagań dla przedsiębiorców. Ponadto na ustne polecenie kierownika Referatu ww. pracownik realizował od początku 2020 r. zadania w zakresie: prowadzenia ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków oraz w zastępstwie (za inspektora) prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych.

W związku z czasową nieobecnością drugiego z podinspektorów (od 1 października 2021 r.) całość obowiązków została przekazana do realizacji nowemu pracownikowi zatrudnionemu na umowę-zlecenie w okresie 18 października – 30 listopada 2021 r., a następnie od 1 grudnia 2021 r. kolejnej osobie zatrudnionej na podstawie umowy na zastępstwo.

(akta kontroli str. 5-16, 155, 236-237 i 239-246)

1.2. W Gminie nie funkcjonował zakład gospodarki komunalnej. Działalność związaną z kanalizacją sanitarną na jej terenie wykonywało Podhalańskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. z siedzibą w Nowym Targu⁷.

(akta kontroli str. 199-208)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W okresie objętym kontrolą żadnemu z pracowników Urzędu nie przypisano w zakresie czynności zadań wynikających z postanowień zawartych w art. 3 ust. 3 pkt. 2 oraz art. 6 ust. 5a, 6 i 7 ucp, tj.:

- prowadzenia ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków;
- weryfikacji obowiązku posiadania umów z uprawnionym podmiotem na usuwanie nieczystości ciekłych oraz sposobu uiszczania opłat za te usługi;
- organizacji odbiorów nieczystości ciekłych od podmiotów, które nie miały zawartych stosownych umów z uprawnionymi odbiorcami oraz nie realizowały obowiązku opróżniania zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.

⁷ Na podstawie umowy notarialnej zawartej pomiędzy PPK Sp. z o.o. a Gminą Czarny Dunajec z dnia 19 grudnia 2007 r.

Ponadto zakresy czynności pracowników Referatu nie były aktualizowane i dostosowywane do faktycznie wykonywanych zadań. Pracownicy przekazywali sobie obowiązki na ustne polecenie Kierownika Referatu.

Wójt Gminy wyjaśnił, że obowiązki prowadzenia ewidencji dotyczących przydomowych oczyszczalni zostały przekazane podinspektorowi przez kierownika w formie ustnej. W listopadzie 2021 r. obowiązki podinspektora przejął czasowo nowy pracownik, a w grudniu zastąpił go następny. Osoby te przejmowały kolejno stanowisko wraz w wytycznymi o zakresie czynności oraz ustną informacją, że ww. rejestry należą również do ich obowiązków. Natomiast zakres czynności inspektor zawierające obowiązek prowadzenia rejestru zbiorników bezodpływowych został sporządzony w 2019 roku przed reformami prowadzenia gospodarki odpadami komunalnymi. W 2020 roku wprowadzono inny system gospodarowania odpadami, w tym 5 frakcji odbioru odpadów oraz ponowne przyjmowanie deklaracji, ich kontrola oraz weryfikacja. Zakres obowiązków jakie przypadł do realizacji należało rozłożyć na kilka osób. Kierownik komórki podjął decyzję aby rejestry zbiorników bezodpływowych przejął jeden z podinspektorów. Ze względu na fakt, iż pracownik ten bez najmniejszego sprzeciwu przyjął dodatkowe obowiązki nie zastosowano formy pisemnej.

(akta kontroli str. 236-237 i 239-246)

W czasie niniejszej kontroli, w dniu 11 stycznia 2022 r., uzupełniono zakresy obowiązków dwóch pracowników Referatu dodając m.in.: prowadzenie wymaganych rejestrów i ewidencji, dotyczących zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni, bieżącą aktualizację danych zawartych w ww. ewidencjach w tym: częstotliwości opróżniania zbiorników, umów zawieranych z podmiotami opróżniającymi zbiorniki oraz organizowania zastępczego wywozu nieczystości ciekłych.

(akta kontroli str. 17-24)

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli Gmina nie była w pełni przygotowana organizacyjnie do wykonywania zadań w zakresie gospodarki ściekowej, w odniesieniu do właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków. Powyższą ocenę uzasadnia fakt, iż w zakresach czynności pracowników nie uwzględniono w pełni obowiązków nałożonych na Wójta i Gminę odnośnie gospodarki ściekowej. Ponadto zakresy te nie były aktualizowane i dostosowywane do faktycznie wykonywanych zadań, których przekazywanie odbywało się na ustne polecenie Kierownika. Ponadto pracownicy Referatu zobowiązani do realizacji poszczególnych zadań, wykonywali swoje obowiązki w ograniczonym zakresie, co zostało wykazane w pkt 2 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

2. Egzekwowanie realizacji obowiązków przez właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe i przydomowe oczyszczalnie ścieków oraz monitorowanie częstotliwości ich opróżniania

Opis stanu faktycznego

2.1. W Urzędzie Gminy nie było procedur wewnętrznych określających sposób powstania i aktualizacji ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Zakres oraz forma prowadzonych ewidencji została ustalona przez kierownika Referatu podczas narady z pracownikiem. Ewidencja była prowadzona w formie 29 plików elektronicznych (Excel), z podziałem na osobny plik dla każdej z 14 miejscowości wchodzących w skład Gminy⁸ oraz osobne pliki dla każdej z 15 ulic w miejscowości Czarny Dunajec. Nazwa plików składała się z nazwy miejscowości lub ulicy oraz określenia - „Ewidencja zbiorników bezodpływowych”. Każdy plik zawierał 3 zakładki, oznaczone jako: zbiorniki bezodpływowe, przydomowe oczyszczalnie ścieków oraz kanalizacja⁹.

Prowadzona ewidencja nie zawierała pełnych danych niezbędnych do realizacji celów zawartych w art. 3 ust. 3 ucpg (kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników lub kontroli częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej). Poszczególne zakładki zawierała jedynie dane adresowe nieruchomości wyodrębnione w kolejnych kolumnach, tj.: liczba porządkowa, oznaczenie województwa, powiatu, gminy, miejscowości, kodu pocztowego, numeru budynku lub działki oraz nazwy ulicy w przypadku miejscowości Czarny Dunajec. Ponadto wszystkie ewidencje zawierały pustą kolumnę o nazwie „Uwagi”

(akta kontroli str. 217-226)

2.2. Według stanu na 16 grudnia 2021 r. w ewidencji ujęto 3822 zbiorniki bezodpływowe oraz 290 przydomowych oczyszczalni ścieków, ponadto z informacji uzyskanych od Podhalańskiego Przedsiębiorstwa Komunalnego Sp. z o. o. na dzień 30 listopada 2021 r. 1 077 klientów z obszaru Gminy posiadał podpisaną umowę o odprowadzanie ścieków za pośrednictwem sieci kanalizacyjnej, co daje łączną liczbę 5189 podmiotów.

Na podstawie danych uzyskanych z Referatu Geodezji i Ochrony Środowiska ustalono że na koniec 2021 r. w Gminie znajdowało się 6212 punktów adresowych.

Liczba nieruchomości posiadających adres, niezidentyfikowanych przez Urząd jako wyposażonych w zbiornik bezodpływowy, przydomową oczyszczalnię ścieków lub korzystających z kanalizacji sanitarnej wynosiła na koniec 2021 r. 1023 szt. Gmina nie posiadała informacji, w jaki sposób prowadzona była w nich gospodarka ściekowa.

Wójt wyjaśnił, że ewidencja zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków tworzona była do 2019 r. na podstawie ankiet rozprowadzanych wśród mieszkańców. W późniejszym okresie bazę zaktualizowano o dane pochodzące od Podhalańskiego Przedsiębiorstwa Komunalnego sp. z o.o. oraz informacje pochodzące z deklaracji „śmieciowej”, na podstawie której pracownicy Referatu posiadają wiedzę, które budynki z terenu Gminy są zamieszkałe. Informacja o przydomowych oczyszczalniach ścieków pochodziła natomiast z Referatu Budownictwa. Przyjęto, że budynki zamieszkałe, które nie są

⁸ W skład Gminy wchodzi miejscowości: Czarny Dunajec, Chochółów, Ciche, Czerwienne, Dział, Kaniówka, Odrowąż, Piekielnik, Pieniążkowiec, Podczerwone, Podszkle, Ratułów, Stare Bystre, Wróblówka i Załuczne.

⁹ Zakładka Kanalizacja zawierała dane jedynie w przypadku miejscowości Czarny Dunajec, Chochółów, Kaniówka i Podczerwone.

podłączone do kanalizacji i nie posiadają przydomowej oczyszczalni ścieków, posiadają zbiorniki bezodpływowe. Dane weryfikowano również na podstawie kontroli skargowych i informacji bezpośrednio od właścicieli budynków, którzy przychodzą do Referatu. O skali rozbieżności pomiędzy ilością osób zameldowanych w gminie a osób faktycznie zamieszkujących może świadczyć fakt iż zameldowanych osób jest (stan na 31 grudnia 2021 r.) 22.199 osób, natomiast opierając się na deklaracjach „śmieciowych” faktycznie w gminie zamieszkuje 16.054 osób. Według naszej oceny jest to najbardziej wiarygodna liczba mieszkańców, która jest w sposób ciągły weryfikowana.

(akta kontroli str. 53-55, 121-148, 152-154, 157-162, 217-226 i 239-247)

2.3. Przepisanie konkretnym pracownikom Urzędu zadań w zakresie objętym kontrolą opisano w pkt 1.1. wystąpienia.

2.4.1. W okresie objętym kontrolą pracownicy Urzędu nie wykonywali planowych kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych z przydomowych oczyszczalni ścieków, a prowadzona ewidencja nie zawierała danych umożliwiających monitorowanie i egzekwowanie obowiązków w zakresie gospodarki ściekowej. W związku z powyższym nie prowadzono tzw. zastępczych wywozów nieczystości gromadzonych w zbiornikach bezodpływowych. Gmina nie zawarła umowy z przedsiębiorcą mogącym wykonywać tzw. wywozy zastępcze.

W 2020 r. pracownicy Referatu wysłali 43 wezwania do mieszkańców Czarnego Dunajca posiadających techniczną możliwość przyłączenia nieruchomości do sieci kanalizacji sanitarnej do wykonania tego obowiązku oraz do przedstawienia umów i dowodów opłat za opróżnianie zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków za rok 2019. W wyniku podjętych działań 14 właścicieli nieruchomości okazało rachunki za wywóz nieczystości ciekłych. Ponadto ustalono, że część budynków to pustostany lub nieruchomości nieposiadające bieżącej wody a cztery budynki zostały podłączone do sieci kanalizacyjnej. Uzyskanych danych nie wprowadzono do ewidencji zbiorników bezodpływowych. Wobec osób uchylających się od przyłączenia nieruchomości do sieci kanalizacji sanitarnej nie podjęto dalszych czynności w celu wyegzekwowania ww. obowiązku.

W 2021 r. w związku z rozbudową sieci kanalizacyjnej w latach 2020-2021, pracownicy Referatu wysłali 48 wezwań do mieszkańców Czarnego Dunajca, do przyłączenia nieruchomości do sieci kanalizacji sanitarnej, informując jednocześnie, że w przypadku braku wypełnienia powyższego obowiązku właściciele nieruchomości zostaną poddani kontroli gospodarki ściekowej. W efekcie podjętych działań 18 nieruchomości przyłączono do sieci kanalizacyjnej, wobec pozostałych 30 nie podjęto działań kontrolnych w zakresie gospodarki ściekowej, jak również nie podjęto dalszych czynności w celu wyegzekwowania obowiązku przyłączenia nieruchomości do sieci kanalizacji sanitarnej.

(akta kontroli str. 178-198, 239-246)

2.4.2. W zakresie gospodarki ściekowej Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy zawierał następujące unormowania:

- § 23 - właściciele nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe na nieczystości ciekłe są zobowiązani do ich opróżniania z częstotliwością zapobiegającą ich przepełnieniu, nie rzadziej jednak niż raz na 3 miesiące;
- § 24 ust. 1 - w celu realizacji obowiązku pozbywania się nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości, właściciele zawierają umowy z podmiotami odbierającymi nieczystości ciekłe;

- § 32 ust. 1 pkt 3 – zabrania się odprowadzania nieczystości ciekłych do rowów otwartych, gruntu, zbiorników wodnych, cieków wodnych, kanalizacji deszczowej oraz pompowania ich na pola, łąki, itp.

Ponadto w § 31 Regulaminu wskazywał, że kto nie wykonuje obowiązków określonych w ww. Regulaminie, podlega karze grzywny, zgodnie z art. 10 ust. 2 i 2a ucpg.

Regulamin nie zawierał uregulowań odnoszących się do częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych z przydomowych oczyszczalni ścieków.

(akta kontroli str. 27-41)

2.4.3. W latach 2020-2021 w Urzędzie nie prowadzono wewnętrznych oraz zewnętrznych kontroli dotyczących zagadnień związanych z prowadzeniem ewidencji zbiorników bezodpływowych, przydomowych oczyszczalni ścieków oraz sposobem ich opróżniania. Zagadnienia związane z gospodarką ściekową nie były również przedmiotem prac żadnej z Komisji Rady Gminy.

W okresie objętym kontrolą wpłynęło do Gminy 10 skarg mieszkańców (3 skargi z 2020 r. i 7 z 2021 r.), które dotyczyły nieczystości ciekłych, w tym trzy skargi zostały złożone za pośrednictwem portalu „Ekointerwencja”.

W jednym przypadku skarga dotyczyła opróżniania i wywozu nieczystości bez zezwolenia. Złożono zawiadomienie na Policję o możliwości wykroczenia, która nałożyła grzywnę na sprawcę wykroczenia.

W 9 przypadkach skargi dotyczyły nielegalnego wylewania ścieków lub niewywożenia ścieków z nieruchomości. W każdym przypadku pracownicy Referatu podejmowali działania polegające na dokonaniu oględzin nieruchomości lub wzywali właścicieli nieruchomości do okazania stosownych umów oraz dokumentów potwierdzających wywóz nieczystości ciekłych. W sześciu przypadkach właściciele nieruchomości okazali dokumenty potwierdzające wywóz nieczystości, jednak były to dokumenty niekompletne niepotwierdzające realizacji w pełnym zakresie obowiązków nałożonych Regulaminem. Nikt z wezwanych nie okazał umowy na wywóz nieczystości ciekłych z uprawnionym podmiotem. Dwóch właścicieli nieruchomości powołało się na rolnicze wykorzystanie ścieków bytowych¹⁰. W jednym przypadku stwierdzono brak zbiornika i sprawę skierowano do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Nowym Targu w celu podjęcia kontroli. W jednym przypadku nie udało się dokonać oględzin ani skutecznie wezwać właściciela nieruchomości do okazania dokumentów w związku z czym nie kontynuowano działań i nie ustalono stanu faktycznego.

We wszystkich przypadkach danych uzyskanych w wyniku przeprowadzonych kontroli nie wprowadzono do ewidencji zbiorników bezodpływowych.

(akta kontroli str. 112-120)

2.4.4. W sprawozdaniach statystycznych SG-01 Gospodarka mieszkaniowa i komunalna składanych przez Gminę za lata 2019 i 2020, wykazano, iż:

- na koniec 2019 r. na terenie Gminy znajdowało się 6.114 budynków mieszkalnych, w tym 604 z przyłączem sieci wodociągowej, 1.079 z przyłączem sieci kanalizacyjnej, 2.581 zbiorników bezodpływowych, 102 oczyszczalnie

¹⁰ Jeden z kontrolowanych powołujący się na rolnicze wykorzystanie ścieków bytowych posiadał dokumenty potwierdzające regularny wywóz nieczystości, jednak ze względu na dużą liczbę zamieszkujących nieruchomość osób skierowano sprawę do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Nowym Targu w celu ustalenia faktycznej liczby zbiorników na posesji, ponadto przekazano sprawę do Referatu Geodezji i Ochrony Środowiska w celu dalszego prowadzenia. Jednocześnie pozyskano opinie prawną na temat rolniczego wykorzystania ścieków bytowych.

przydomowe oraz jedna stacja zlewna ścieków, ponadto odebrano i przekazano do stacji zlewnej lub oczyszczalni ścieków – 111 m³ ścieków bytowych;

- na koniec 2020 r. na terenie Gminy znajdowało się 6.255 budynków mieszkalnych, w tym 605 z przyłączem sieci wodociągowej, 1.096 z przyłączem sieci kanalizacyjnej, 3.878 zbiorników bezodpływowych, 179 oczyszczalni przydomowych oraz jedna stacja zlewna ścieków, ponadto odebrano i przekazano do stacji zlewnej lub oczyszczalni ścieków – 140,5 m³ ścieków bytowych;

Wójt wyjaśnił, że: *dane o liczbie budynków otrzymywaliśmy jako zestawienie punktów adresowych z Referatu Ochrony Środowiska, liczbie budynków podłączonych do kanalizacji z Podhalańskiego Przedsiębiorstwa sp. z o.o., które to przedsiębiorstwo przejęło kanalizację na terenie Gminy Czarny Dunajec. Zbiorniki bezodpływowe to suma informacji uzyskanych z ankiet, uzyskanych z deklaracji o odpadach.*

(akta kontroli str. 166-177 i 239-246)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Ewidencja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków prowadzona była w sposób nierzetelny ze względu na formę jej prowadzenia, jak również brak podstawowych informacji niezbędnych do realizowania jej celu (określonego w 3 ust. 3 pkt 1 i 2 ucpg).

Forma prowadzenia ewidencji w podziale na 29 osobnych plików Excel, uniemożliwiała sprawne posługiwanie się tą ewidencją oraz generowanie i przetwarzanie zbiorczych danych. Ponadto konstrukcja tej ewidencji (brak odpowiednich kolumn) nie przewidywała nanoszenia podstawowych danych, w wyniku czego, w żadnym spośród 3822 przypadków nie ujęto informacji takich jak:

- dane osobowe właściciela nieruchomości,
- fakt posiadania przez właściciela nieruchomości stosownej umowy oraz rachunków potwierdzających opróżnianie zbiornika i wywozu nieczystości,
- częstotliwość opróżniania zbiornika i wywozu nieczystości,
- informacja o wielkości/pojemności zbiornika,
- dane o liczbie osób zamieszkujących daną nieruchomość.

W wyniku czego dane te nie były w ewidencji uzupełniane, a w konsekwencji uniemożliwiała wykorzystanie tego narzędzia do celów kontrolnych.

Zgodnie z postanowieniami art. 3 ust. 3 pkt 1 i 2 ucpg gminy prowadzą (w formie umożliwiającej przekazywanie informacji w postaci elektronicznej ewidencję:

- zbiorników bezodpływowych w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej;
- przydomowych oczyszczalni ścieków w celu kontroli częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej.

Wójt wyjaśnił, że przyczyną powyższego stanu rzeczy są braki kadrowe, całością spraw związanych z gospodarką odpadami, gospodarką ściekową, zapobieganiem bezdomności zwierząt, usuwaniem odpadów niebezpiecznych, gospodarką wodną, transportem zbiorowym zajmują się 3 osoby a ze względu na koszty związane z funkcjonowaniem Urzędu nie planuje się tworzenia dodatkowych etatów.

(akta kontroli str. 217-226, 239-246)

2. W okresie objętym kontrolą Urząd nie posiadał wiedzy ile nieruchomości położonych na terenie Gminy wyposażonych jest w zbiornik bezodpływowy. Na dzień 31 grudnia 2021 r. 1023 nieruchomości posiadało niezidentyfikowany pod względem prowadzonej gospodarki ściekowej status. Ponadto ujęte w prowadzonej ewidencji zbiorników bezodpływowych nieruchomości w liczbie 3822 szt. nie zostały (poza kilkoma wyjątkami) zweryfikowane pod tym kątem w toku kontroli/ogłędzin lub innych czynności potwierdzających fakt posiadania zbiornika. W związku z powyższym oraz brakiem zamieszczania w ewidencji posiadanych danych, Wójt nie posiadał wiedzy w jaki sposób prowadzona jest w gminie Gospodarka ściekowa w odniesieniu do ponad 82% nieruchomości.

Zgodnie z postanowieniami art. 5 ust. 6 ucpg nadzór nad realizacją obowiązków w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie gminy należy do wójta.

Wójt wyjaśnił, że przyczyną takiego stanu rzeczy są wspomniane w pkt. 1 braki kadrowe oraz fakt, że część budynków (nieujęta w ewidencji a posiadająca adres) mogła zostać wyburzona (a adres pozostaje), ponadto w Gminie Czarny Dunajec istnieje bardzo dużo pustostanów (można szacunkowo przyjąć w skali całej gminy może ich być nawet 1000) dlatego też liczba budynków (ujętych w ewidencji zbiorników) jest inna, ponieważ pustostany nie są wliczane do ewidencji zbiorników. Podhale jest specyficznym terenem, którego bardzo dotknęła emigracja począwszy od lat 70 ubiegłego wieku bardzo dużo osób wyjechało do USA lub Kanady, skalę tej emigracji może ukazać przykład miejscowości Wróblówka, z której wyemigrowało 50% mieszkańców. Jeżeli mieszkańiec przebywa poza granicami kraju urząd nie ma możliwości dokonać weryfikacji posiadanego zbiornika, najczęściej są to ogrodzone pozamykane posesje.

Wójt wyjaśnił również, że ze względu na bardzo dużą liczbę posesji, które posiadają bezodpływowe zbiorniki oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków władze Gminy Czarny Dunajec nie posiadają wiedzy na temat sposobu opróżniania tych zbiorników oraz unieszkodliwiania osadów ściekowych z przydomowych oczyszczalni. Obecnie Gmina nie dysponuje odpowiednimi obiektami (oczyszczalnie ścieków, zakłady do przetwarzania, zagospodarowania osadów) pozwalającymi na pozbywanie się całości ścieków wytworzonych na terenie Gminy Czarny Dunajec. Polityka państwa preferuje kanalizowanie terenów o intensywnej zabudowie, o charakterze miejskim i podmiejskim. Ogromne tereny Gminy, o rozproszonej zabudowie, trudnym górzystym ukształtowaniu, uniemożliwiają osiągnięcie wskaźnika 70 mk/ 1 km, a co za tym idzie utworzenie aglomeracji kanalizacyjnej, która mogłaby liczyć na dotacje. Natomiast budowa systemów kanalizacyjnych w tych rejonach, bez wysokich dotacji zewnętrznych, jest nie do udźwignięcia przez Gminę. Stąd też wyłącznie centralna część Gminy została skanalizowana i Gmina dysponuje wyłącznie jedną oczyszczalnią ścieków, która jest w stanie przyjąć tylko część ścieków spoza aglomeracji.

(akta kontroli str. 121-148, 152-154, 157-162, 217-226, 239-246 i 257-258)

3. W okresie objętym kontrolą Urząd nie planował kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Obowiązek kontroli zrealizowano w bardzo ograniczonym zakresie, tj. wyłącznie na podstawie dziewięciu skarg mieszkańców oraz żądając od 43 podmiotów (niepodłączonych do zbiorczej sieci kanalizacyjnej, a posiadających techniczną możliwość podłączenia) przedłożenia umów oraz rachunków za wywóz nieczystości. Łączna liczba kontroli oraz wezwań dotyczyła ok 1% nieruchomości niepodłączonych do zbiorczej sieci kanalizacyjnej.

Wyniki powyższych działań były ograniczone, większość kontrolowanych przedłożyła pojedyncze dowody potwierdzające dokonanie wywozu nieczystości, nikt nie przedstawił wymaganej umowy, część wezwanych nie podjęła wezwań. W dwóch przypadkach sprawę skierowano do PINB. Dane uzyskane w wyniku podejmowanych działań nie były wprowadzane do ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Nikogo z kontrolowanych/wezwanych nie ukarano grzywną, o której mowa w art. 10 ust. 2 i 2a ucpg.

Zgodnie z postanowieniami art. 6 ust. 5a ucpg, wójt kontroluje posiadanie umów na wywóz nieczystości ciekłych oraz dowody uiszczenia opłat za ich wywóz. Kontrole prowadzi się według zasad określonych w art. 9u ucpg. Natomiast zgodnie z § 31 Regulaminu ucpg - kto nie wykonuje obowiązków określonych w ww. Regulaminie podlega karze grzywny, zgodnie z art. 10 ust. 2 i 2a ucpg.

Wójt wyjaśnił, że w latach 2020-2021 nie prowadzono kontroli planowych opróżniania zbiorników, nie wykorzystuje też bazy (ewidencji) do planowania kontroli ze względu na wspomniane w pkt. 1 braki kadrowe. Ponadto zakres czasowy kontroli NIK pokrywa się z okresem pandemii związanej z wirusem COVID 19 z tego względu aby jak najbardziej ograniczyć możliwość rozprzestrzeniania się wirusa podjęto kroki o zaprzestaniu kontaktowania się mieszkańców z urzędnikami. Ponieważ działania kontrolne zawsze są związane z bezpośrednimi kontaktami (na miejscu kontroli lub w urzędzie dostarczając wymagane dokumenty) kontrole nie były prowadzone. Wykonuje się natomiast ponad 40 kontroli związanych ze zgłoszeniami/skargami, podczas których zwracano uwagę na dokumenty potwierdzające wywóz co pozwoliło określić faktyczną częstotliwość opróżniania zbiorników. Podczas kontroli zawsze pouczano kontrolowanych o jakie na nich ciąży. W przypadku przedstawienia przez właściciela nieruchomości dokumentu potwierdzającego wywóz ścieków przyjmowano, że w przyszłości na nieruchomości prowadzona będzie prawidłowa gospodarka ściekowa. W przypadku braku zaświadczeń o wywozie nieczystości ciekłych oraz stwierdzeniu napełnienia zbiornika nieczystościami ciekłymi nakazywano wywiezienie ścieków oraz dostarczenie potwierdzenia. Po otrzymaniu dokumentu informowano o konieczności wywozu minimum raz na kwartał lub w przypadku napełnienia zbiornika zgodnie z regulaminem.

Wójt wyjaśnił, że Pracownicy nie aktualizowali ewidencji (po kontroli) gdyż z przepisów ustawy nie wynika wprost obowiązek wprowadzania do ewidencji informacji o kontroli, czy też wynikach kontroli (ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wymaga jedynie prowadzenia ewidencji w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania – nie precyzując w jaki sposób należy ten cel osiągnąć). W przypadku podejmowania przez tuł. Urząd kolejnych kontroli aktualizacje o takim charakterze będą dokonywane.

(akta kontroli str. 112-120, 178-198, 239-246 i 257-258)

4. Gmina nie przeprowadzała tzw. zastępczych wywozów nieczystości gromadzonych w zbiornikach bezodpływowych i nie była przygotowana do ich przeprowadzenia, w szczególności nie zawierała umowy z przedsiębiorcą mogącym taką czynność wykonać. Tym samym nie była przygotowana do wydania z urzędu decyzji o zastępczym wywozie nieczystości ciekłych (na podstawie art. 6 ust. 6 i 7 ucpg). Podejmowanie powyższych działań uniemożliwiał fakt, że pracownicy Gminy nie posiadali szczegółowych danych w prowadzonej ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych

oczyszczalni ścieków, w związku z czym nie mieli wiedzy którzy właściciele nieruchomości nie realizują obowiązków w zakresie gospodarki ściekowej.

Wójt wyjaśnił, że wszystkie kontrole interwencyjne wykazały że kontrolowani albo posiadali dokumenty potwierdzające wywóz nieczystości z częstotliwością określoną w regulaminie albo zostali zobowiązani do natychmiastowego opróżnienia zbiornika i dostarczenia dokumentu potwierdzającego, który dostarczyli. Natomiast ze względu na brak wykonywanych kontroli planowych nie było konieczności ustanawiania transportu zastępczego. Gmina Czarny Dunajec posiada własny samochód ciężarowy specjalny (beczkowóz) asenizacyjny, który jest wypożyczany do Podhalańskiego Przedsiębiorstwa Komunalnego sp. z o.o., w przypadku konieczności dokonania wywozu zastępczego istnieje możliwość wykorzystania tego pojazdu.

(akta kontroli str. 217-226 i 239-246)

OCENA CZĄSTKOWA Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie, zarówno egzekwowanie przez Gminę realizacji obowiązku opróżniania zbiorników bezodpływowych od właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe i przydomowe oczyszczalnie ścieków, jak również monitorowanie częstotliwości ich opróżniania.

Prowadzona w Urzędzie ewidencja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków nie była w pełni funkcjonalna, ponieważ prowadzona była w rozproszonej postaci i nie zawierała podstawowych informacji (poza adresem nieruchomości) niezbędnych do realizowania celu jakemu służyła. Gmina nie podejmowała żadnych działań w stosunku do właścicieli 1023 nieruchomości których nie ujęto w ewidencji, a których status w zakresie gospodarowania odpadami pozostawał nieznany. Ponadto Gmina w wyniku braku gromadzenia informacji na temat zawierania przez właścicieli nieruchomości umów na opróżnianie zbiorników oraz dokumentów potwierdzających ich wywóz, nie była w stanie realizować w praktyce zastępczych wywozów nieczystości, nie była do tego również przygotowana organizacyjnie, ponieważ nie zawarła umowy z żadnym uprawnionym podmiotem w powyższym zakresie.

Gmina nie realizowała kontroli planowych, a pozostałe działania kontrolne, o których mowa w art. 6 ust. 5a ucpg, podejmowane wobec właścicieli nieruchomości ujętych w ewidencji były zdaniem NIK bardzo ograniczone i niewystarczające w odniesieniu do zadania, jakim jest skuteczna weryfikacja obowiązku wywozu nieczystości ciekłych na terenie Gminy. Efekty i ustalenia poczynione w wyniku kontroli nie były ujmowane w prowadzonej ewidencji zbiorników bezodpływowych.

3. Ocena działań organu wykonawczego Gminy związanych z realizacją obowiązków przez podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości

Opis stanu faktycznego

3.1. W okresie objętym kontrolą dziewiętnaście firm posiadało pozwolenie na odbieranie nieczystości ze zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków z nieruchomości położonych na terenie Gminy¹¹. Wszystkie firmy terminowo, co kwartał składały sprawozdanie z działalności. Łącznie złożono 124 sprawozdania, w tym osiem sprawozdań nie zawierało danych o łącznej liczbie właścicieli nieruchomości od których odebrano nieczystości ciekłe¹². W okresie objętym kontrolą Urząd nie występował do przedsiębiorców o ich uzupełnienie lub poprawienie, nie prowadził również kontroli poprawności przedkładanych sprawozdań. Dane zawarte w sprawozdaniach nie były wykorzystywane do aktualizacji i weryfikacji danych znajdujących się w ewidencji zbiorników bezodpływowych, ani do celów kontrolnych.

Jak wynika z przedłożonych sprawozdań, łączna ilość ścieków odebranych przez uprawnione podmioty wyniosła:

- w 2020 r. 13.312,1 m³ (dane za 4 kwartały), co daje średnią kwartalną 0,87 m³ wywiezionych ścieków przypadających na każdy zidentyfikowany w Gminie zbiornik bezodpływowy;
- a w 2021 r. 11.543,6 m³ (dane za 3 kwartały), co daje średnią kwartalną 1 m³ wywiezionych ścieków przypadających na każdy zidentyfikowany w Gminie zbiornik bezodpływowy.

Natomiast łączna liczba właścicieli nieruchomości od których odebrano nieczystości ciekłe wyniosła:

- 1370 podmiotów w 2020 r. (średnio 342/kwartał, odpowiednio 301 w I kw., 331 w II Kw., 397 w III kw. i 341 w IV kw.), co stanowiło jedynie ok 8,9% zidentyfikowanych zbiorników bezodpływowych;
- 1077 podmiotów w 2021 r. (średnio 359/kwartał, odpowiednio 271 w I kw., 419 w II Kw. i 387 w III kw.), co stanowiło jedynie ok 9,4% zidentyfikowanych zbiorników bezodpływowych.

(akta kontroli str. 149-154 i 232-233)

3.2. W Gminie zbiorczą siecią wodociagową woda dostarczana była do 455 nieruchomości (7,3% z łącznej ilości punktów adresowych), z czego tylko 212 klientów posiada wodomierze a 242 rozlicza się na podstawie ryczałtu. Łączna ilość wody dostarczonej do klientów za pośrednictwem gminnego wodociągu wyniosła w 2020 r. 22.698 m³, a w 2021 r. 28.164 m³.

Wójt wyjaśnił, że Czarny Dunajec jest typowo wiejską gminą i do wodociągu gminnego podłączono około 450 budynków z czego połowa rozlicza się z Gminą Czarny Dunajec na podstawie ryczałtu, a około 80% tych budynków posiada kanalizację sanitarną wobec czego nie ma możliwości porównania ilości zużytej wody w stosunku do ilości wywiezionych ścieków. Pozostałe budynki (około 90%) w naszej gminie posiadają własne ujęcia wody lub należą do niewielkich lokalnych spółek wodnych i nie posiadają liczników poboru wody.

(akta kontroli str. 163 i 239-246)

¹¹ 14 podmiotów posiadało pozwolenie za cały okres 2020-2021 r., dwie firmy uzyskały pozwolenia w 2020 r., jedna firma w 2021 r., dwie firmy zakończyły działalność w 2021 r.

¹² Sprawozdania złożone przez trzy podmioty, w tym jeden podmiot składał niekompletne sprawozdania przez 6 kolejnych kwartałów.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Pomimo, że trzech z dziewiętnastu przedsiębiorców, działających na terenie Gminy w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, składając sprawozdania kwartalne za okres 2020-2021 r. nie podało wszystkich wymaganych informacji – nie zostały one zweryfikowane w Urzędzie na zasadach określonych w art. 9p ucpg.

Wójt wyjaśnił, że nie wzywano podmiotów świadczących usługi opróżniania zbiorników celem poprawy lub uzupełnienia sprawozdań. Powodem braku kontroli był natłok zadań i mała liczba pracowników.

(akta kontroli str. 149-154 i 239-246)

2. Brak wykorzystania danych zawartych w przedkładanych ewidencjach wskazujących na bardzo niski stopień (poniżej 10%) realizacji przez właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe obowiązków nałożonych Regulaminem w zakresie gospodarki ściekowej.

Wójt wyjaśnił, że w latach 2020/2021 raz wykorzystano sprawozdanie kwartalne w celu potwierdzenia ilości oddanych ścieków do punktu zlewnego z ilością wywiezionych ścieków. Podmiot posiadający punkty zlewne poprosił o podanie ilości ścieków jakie zostały wywiezione przez jednego z podmiotów wywożących nieczystości ciekłe podejrzewając go o większy zrzut ścieków niż podane w rachunku.

(akta kontroli str. 149-154, 232-233 i 239-246)

OCENA CZĄSTKOWA

Gmina egzekwowała realizację obowiązków sprawozdawczych od podmiotów prowadzących działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości. Przedkładane Gminie sprawozdania nie były jednak analizowane i weryfikowane w zakresie spełnienia wymogów ustawowych odnośnie podanych w nich danych. Ponadto informacje zawarte w sprawozdaniach nie były wykorzystywane w celu aktualizacji i weryfikacji danych znajdujących się w ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz w celu planowania działań kontrolnych w zakresie gospodarki ściekowej, pomimo iż wskazywały, że ponad 90% właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe mogło nie realizować obowiązków nałożonych Regulaminem w zakresie gospodarki ściekowej.

OBSZAR

4. Realizacja wniosków pokontrolnych po kontroli P/18/076 – Przestrzeganie zasady zrównoważonego rozwoju w gospodarowaniu zasobami wodnymi w gminach turystycznych

Opis stanu
faktycznego

4.1. W wystąpieniu pokontrolnym¹³ po przeprowadzonej w 2018 r. w Gminie Czarny Dunajec kontroli *Przestrzegania zasady zrównoważonego rozwoju w gospodarowaniu zasobami wodnymi w gminach turystycznych* sformułowano następujące wnioski pokontrolne:

1. Sporządzenie Wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych.
2. Rzetelne prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków i wykazywanie tych danych w sprawozdaniach statystycznych.

¹³ Opublikowanym na stronie www.nik.gov.pl;

Z przedstawionych wyżej wniosków pierwszy został w pełni zrealizowany. Uchwałą Nr XXX/310/2021 Rady Gminy Czarny Dunajec z dnia 22 marca 2021 r. uchwalono Wieloletni planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych na lata 2021-2025. Niniejszy Plan zakładał m.in.: budowę nowego odcinka rurociągu na długości 2,7 km oraz wymianę rurociągów na odcinkach najbardziej awaryjnych i zdegradowanych. Planowane nakłady inwestycyjne oszacowano na kwotę około 2,1 mln zł. Z informacji uzyskanych z Referatu Budownictwa wynika, że w 2021 r. podpisano dwie umowy z wykonawcami w ramach przebudowy sieci wodociagowej, a zakończenie prac planowane jest w 2022 r.

(akta kontroli str. 209-216)

Drugi z wniosków pokontrolnych nie został należycie zrealizowany, a ustalenia w tym zakresie zostały przedstawione w pkt. 2 niniejszego wystąpienia.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia jako niewystarczające działania Gminy odnośnie do realizacji wniosków pokontrolnych wynikających z przeprowadzonej w 2018 r. kontroli *Przestrzeganie zasady zrównoważonego rozwoju w gospodarowaniu zasobami wodnymi w gminach turystycznych*. Jeden spośród dwóch sformułowanych wówczas wniosków został w ocenie NIK właściwie zrealizowany.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na utrzymujący się na terenie Gminy znaczący problem w gospodarce odpadami ciekłymi. Forma oraz dane zawarte w prowadzonej przez Gminę Czarny Dunajec ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków uniemożliwiają prawidłową realizację celu zawartego w art. 3 ust. 3 pkt 1 ucp. Przedmiotowa ewidencja winna stanowić źródło wiedzy służące skutecznej weryfikacji wymaganej częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz sposobu pozbywania się osadów ściekowych z oczyszczalni przydomowych. Brak podstawowych danych czyni z niej bezużyteczne narzędzie, uniemożliwiające realizację ww. celu ustawowego. Znaczenie tego podkreśla w szczególności okoliczność, że Gmina należy do jednego z najbardziej atrakcyjnych turystycznie regionów Polski, co wymusza szczególną dbałość o zachowanie jego walorów.

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

- 1) zapewnienie rzetelnego prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, zawierającej informacje umożliwiające wykonywanie na jej podstawie kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych;
- 2) poszukiwanie innych, bardziej skutecznych sposobów pozyskiwania danych do prowadzonej ewidencji zbiorników bezodpływowych, np. za pośrednictwem strony internetowej, lub w formie zapytań kierowanych bezpośrednio do właścicieli nieruchomości na terenie Gminy;
- 3) weryfikacja nieruchomości nieobjętych ewidencją zbiorników bezodpływowych oraz niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej w zakresie sposobu prowadzenia gospodarki ściekowej przy wykorzystaniu dostępnych zasobów, np.: sołtysów;

- 4) egzekwowanie od właścicieli nieruchomości, w toku kontroli lub innego rodzaju postępowań wyjaśniających, wymaganych informacji i dokumentów, w celu jednoznacznego załatwienia danej sprawy;
- 5) prowadzenie kontroli u właścicieli nieruchomości, w zakresie określonym w art. 6 ust. 5a ucpg, celem weryfikacji realizacji nałożonych na nich obowiązków;
- 6) korzystanie wobec osób, które nie wykonują obowiązków określonych w Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Czarny Dunajec z możliwości zastosowania sankcji, o których mowa w art. 10 ust. 2 i 2a ucpg;
- 7) podjęcie działań organizacyjnych dla zapewnienia tzw. zastępczych wywozów nieczystości, na zasadach określonych w art. 6 ust. 6 i 7 ucpg.
- 8) prowadzenie weryfikacji sprawozdań składanych przez podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych;
- 9) wykorzystanie danych zawartych w ww. sprawozdaniach do weryfikacji rzeczywistej ilości właścicieli zbiorników bezodpływowych na terenie Gminy, którzy nie posiadają umów z ww. firmami. I nie realizują obowiązków opróżniania zbiorników.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, stycznia 2022 r.

Szymon Stokłosa

Starszy inspektor kontroli państwowej

.....
podpis